

Izhaja
10., 20. in zadnjega
dné vsakega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise

pošiljajte uredništvu

»Glasnik«

Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajavcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 8.

V Ljubljani, 20. marca 1898.

Letnik IV.

Socijalni demokratije pri delu.

Z veliko tajnostjo širijo socijalni demokratije med seboj ta-le razglas: »Vabilo na naročbo. Uvaževaje, da je slovenskemu ljudstvu nujno potreba pouka in prosvete, koja pa je samo tedaj mogoča, ako se narodu pove istina, gola istina, namenil sem se izdati knjigo, katera bode brezobzirno razkrila počenjanje »božjih« namestnikov v minolem in sedanjem času. Kadar bode ljudstvo spoznalo svoje duševne slepitelje v pravi podobi, tedaj ne bode več klerikalni duh prevladoval celi narod, kakor je to žal, na Slovenskem. Tekom jednega meseca izide toraj zelo zanimiva knjiga: »Božji namestniki v njih pravi podobi.« I. zvezek. Spisal Rok Drogenik. Obseg: I. Predgovor. II. Petrovi nasledniki. III. Krvavi cerkveni sod ali sveta inkvizicija. IV. Kupčija in barantija v templju Kristusovem. V. Carovnice — hudičeve zaveznice na plamtečih grmadah. VI. Jezuitje ali stari Adam v podobi svetosti. VII. Sad jezuitske morale. — Knjiga bode obsegala 60—80 strani in bode stala 20 kr., s poštnino 3 kr. več. Ker bodem vsled večje varnosti izdal ta spis v inozemstvu in se knjiga skraja ne bode naznanjala po časopisih, prosim tem potom za obilo naročbo. Denar in naročila pošiljati je na moj naslov v Celje. Spoštovanjem Rok Drogenik, urednik »Svobodnih glasov« v Celji (Štajersko).«

Torej zopet nekaj zoper črnuhe. In sicer tajno se bo knjiga tiskala v inozemstvu in tajno se bo razširjala. Tako delajo ljudje, ki se sramujejo belega dne. Rok Drogenik, ki je imel sam priliko videti od blizu duhovnike in prejemat njihove dobrote, bo v knjigi

premleval ostudne psovke, ki so nagromadene v raznih nemških protiverskih knjizurah. Kaj je njemu do resnice? Ze tisočkrat pobite lazi o inkviziciji, o jezuitih itd. bo pogrel v slovenski posodi. Opozarjamo pa, da socijalni demokratije vzlasti mlade vajence in pomočnike pitajo s tako hrano. Tudi pri nas v Ljubljani skušajo dobiti naročnikov za imenovani Rokov odpadek. Zato je pa tem svetejši naša dolžnost, odgnati ostudne sleparje, ki nam skvarjajo našo mladino z lažmi in obrekovanjem in kot narobe darvinisti delajo iz ljudij — opice in zverine.

Vrednost človeka.

V »Slovenskem Narodu«, glasilu zaprašenege kapitalističnega liberalizma, prihajajo od časa do časa različni članki in listki na dan, ki jasno pričajo, kdo jih je izlegel. Zadnji čas čitali smo v »Listku«, t. j. na onem kraju tega lista, kamor se polagajo cvetovi »filozofične« in znanstvene njih izobrazbe, razpravo o »namenu umetnosti«, ki pa ni bila sicer dolga po obširnosti, toda dolga po bedastoci. O predmetu, kojega obdeluje estetik Borut, ne bomo govorili; pač pa izpregovorimo jedno o izreku, katerega smo našli v tej razpravi.

Vprašam Vas, delavci, kaj pravite Vi o sledečem stavku v tej razpravi: »Vsak človek velja le toliko, kolikor je pripomogel k napredku in kulturnemu razvitku občega človeštva?« — Ta stavek videti je naprvi pogled učen, toda v sebi krije velikansko zmoto, ki je provzročila prav za prav sedanje bedno stanje delavskih stanov. Človek

nima torej druge vrednosti kakor jo ima posamezen kolesček v velikem stroju? Ako se ta kolesček izpridi, recimo, da se mu robec oddrobi, tedaj nima nobene vrednosti več, temuč vrže se med staro železje ali na gnoj! Istotako se godi danes tudi delavcem po tovarnah in drugod. Delavec se sprejme, ko je zdrav in čil; plača se mu toliko, kolikor naredi koristi delodajalcu, čim več stori, več zasluži. Ako se pa prigodi, da mu pojamejo moči vsled prevelikega napora, ali pa ga doleti nesreča in se mu telo pohabi. — se odslavi kot nerabno orodje in se ga nadomesti z novim. Ne gleda se pa pri tem, da je storil delavec že mnogo koristi gospodarju, da je vreden in ima naravno pravico do življenja, torej do pokojnine. Ne, tega se ne vpošteva, temuč delavec ima v očeh kapitalistov le toliko veljave in vrednosti, kolikor pomaga, da se kupec izveča, da kapital raste v vrečah privilegovanih. — Glejte in »Slov. Narod«, list, ki je namenjen za Slovence, torej v prvi vrsti delavski narod, ta list potrjuje in odbrava to mnenje o vrednosti človeka. Toda ne čudimo se takemu pisanju, kajti ti ljudje krog »Slovenskega Naroda« tičijo do vratu v židovskem kapitalističnem naziranju.

Ne, človek ni vreden toliko, kolikor pripomore k napredku človeštva! Oni stavek bi bil resničen tedaj, ko bi človek ne imel duše. Materijalisti seveda lahko to trdijo, kajti njim ni človek več nego pametna žival. In žival nima večje vrednosti, kakor kolikor koristi človeku. Ako mačka neče ali ne more loviti miši in podgan, se odpravi od hiše, ali pa se ugonobi. Toda človek ima tudi dušo. In duša podaja vsakemu človeku (ki je ravno zato človek, ker ima dušo) neskončno vred-

LISTEK.

Trije polovičarji.

Priobčil A. A.

(Dalje.)

Kmalu je dospel na kmetijo in precej se je podal k bolnej gospodinji. Gotovo je izgovoril izkušeni dušni pastir marsikako tolažilno besedo, kajti, ko je bolnico zapustil, zrla je njeno oko veselo proti nebu, in njene tresoče se roke pritiskale so Križanega z vso ljubeznijo na ustnice.

»Marijana,« reče župnik, ko se je poslavljajal, »čuvaj se nekoliko, kajti ko bi Bog ti vzel mater k sebi, morala bodeš biti očetova tolažba in mu delati veselje.«

Solznih očij obljudi to Marijana in prosi gospoda, naj se nje in bolne mamice spomnijo pri molitvi in pri daritvi svete maše.

Stefan pa se je ponudil, da spremi gospoda nekoliko. »Da ne pozabim«, pravi gospod med drugim, »rad bi vas nekaj prosil in upam, da mi prošnje ne bodele odrekli.«

»O le govorite, častiti gospod, prav gotovo ne, ako mi jo je le mogoče izpolniti.«

»Skoraj gotovo že veste, da bodo prišli prihodnjo nedeljo nekateri gospodje iz mesta, da napravijo pri nas shod. Mi bi jih pa radi s streljanjem pozdravili in zato bi ne mogli dobiti bolj pripravnega kraja, kakor vašo »dolgo njivo« na hribcu pri jezeru; bodite torej tako dobri in dovolite nam, da tje nastavimo topiče.«

V veliki zadregi je bil Stefan, kar rudečica ga je oblila. »Prav rad bi vam dovolil, ko bi pri tem ne bilo različnih okolnostij. Jaz bi se namreč rad tem novotarijam popolnoma izognil, in marsikdo bi mi vzel zelo za zlo, ko bi se na mojem svetu streljalo.« Gospoda župnika pri teh besedah ni pogledal; pač dobro je čutil, da ni lepo, ako se staremu gospodu odreče taka malenkost, gospodu kateri je ravno z največjim veseljem storil pol ure dolgo pot k njegovi bolni ženi.

Gospoda pa ta odgovor nikakor ni presenečil. On je pač že davno dobro vedel,

da spada Novak v teh zadevah k polovičarjem.

Zato nadaljuje čisto mirno: »Ne morem razumeti, kako morete biti tako nestrpni in mrzli napram vsemu javnemu delovanju katoliške vere, kakor so na primer katoliška društva, ko ste vendar pošteni in razumen kmetovalec. Saj ste vendar prost, neodvisen in katoliški mož, in gotovo nečete biti zadnji med onimi, ki dajejo drugim dober zgled, to so vaši pradedje delali že stoletja.«

In res so bivali »Novakovi« že več kakor tri sto let na onej kmetij, kjer je stal nekaj grad, kakor trdi ljudski glas, in bili so zelo spoštovani v občini.

Zadrega Štefanova je rastla vedno bolj. Iskal je ugovora zaradi škode, katero bi imel pri svojem delu, zaradi preobilnih skrbij in mnogege opravila, zaradi svoje starosti. Župnik mu je pa ugovarjal, kakor preje Ebingu. Dokazal mu je, da so največji nasprotniki takih društev, n. pr. notar in njegovi privrženci v trgu, tudi največji sovražniki katoliške cerkve

nost. Duša ima večjo vrednost nego ves svet. Zakaj? Zato, ker je nesnovna in neumrjoča. Po duši se zjednačijo vsi ljudje, ona je nekaj, kar je pri cesarju in tesarju jednako. Ravno ker ima človek dušo, sme in ima pravico do življenja, ravno zato se ne sme zatirati revež in ne v nebo povzdigati bogatin. Zakaj se borijo delavci za zboljšanje stanja? Ker jim daje duša za to nevničljivo pravico! —

Ker ima delavec tudi dušo in ne samo močnih rok, ki delajo, zato ni on toliko vreden kolikor stori. Ako bi bilo poslednje res, tedaj bi bil več vreden velik, močan hrust, nego šibak bolehen mož, ki morda ne more več storiti nego polovico dela. Vpoštevati se mora tu, da dela človek, ne pa konj ali vol, katerih vrednost sodimo pač po moči in debelosti. Človek je visoko nad naravo po svoji duši, ako prime on za delo, je vse kaj družega, kakor ako potegne konj voz. Ako dela človek, dela »krona stvarstva«. Ne vem, koliko pripomore bolnik na postelji »k napredku in kulturnemu razvitku občega človeštva«. On je torej brez vrednosti? In zopet ne vem, koliko pripomore šibka samska ženica, ki se komaj preživi s pobiranjem kosti in steklovine na gnojščih? In ta je tudi brez vrednosti? — To trdijo kapitalisti vesoljnega sveta, to trdijo materijalisti najrazličnejših barv, kajti vsem »cvetom človeštva« ni napredek in kulturni razvitek občega človeštva nič družega, nego odaljevanje človeku od Boga postavljenega cilja in približevanja živalskemu stanju.

Po takem pisarjenju »Slov. Narodu« se razločno razvidi, da so »Narodovci« sovražni delavskemu gibanju, zlasti pa še krščanskih delavcev, kar spričujejo večkrat naravnost z zabavljanjem. »Slov. Narod« je tudi jedin slovensk list, ki simpatizuje z Zolo v znanem procesu. Zola je seveda glasnik židovske klike celega sveta v tem procesu — on je sovražnik krščanstva, — dovolj je to »Slov. Narodu«.

Krščanskim delavcem pa svetujemo, da se nitne dotaknejo tega lista, ker ne zasluži, da bi ga čital posten, krščansk človek. I. S.

Politika po svetu.

Kmečki stan v Slavoniji. Kakor pri nas, tako propada tudi na Hrvaškem krepki

in vere sploh, kajti uničiti vero in cerkev je namen prostožidarjev.

»Da, če bi bilo temu tako«, meni Štefan, »potem je treba, da se temu z združenimi močmi vstavlja. Toda tega ne morem verjeti; vedno so mi pripovedovali, da hočejo le nepravilnosti in vraže iz cerkve odpraviti, da pa drugače hočejo ostati dobri katoličani.«

»Rad vam verujem, da so tako govorili, čuvali se bodo tudi v prihodnje pokazati vam svojo pravo barvo in povedali vam ne bodo nikdar, da pod vražami razumijo ravno sveto cerkev in našo sveto vero. Pri takih, kakor ste vi, so popolnoma zadovoljni, če se za dobro stvar ne ganete in s tem, da se dobrega vzdržite, tudi druge od tega odvrčujete. Premislite torej stvar dobro in delajte potem po svoji vesti, ne pa iz strahu pred ljudmi. Sedaj vam pa povrni Bog, ker ste me spremili tako daleč, Bog vas obvaruj!«

Prijazno je stisnil kmetu roko ter koral proti trgu, ki že ni bil daleč oddaljen.

Štefan Novak pa je stopal proti svoji lepi kmetiji, premišljuje besede gospoda župnika.

Mi pa si poiščimo še tretjega polovičarja.

(Dalje sledi.)

kmetski stan. V Slavoniji sami se proda vsako leto na dražbi več kmetskih posestev, nego se to zgodi v celi Avstriji. Ako bo šlo tako naprej, potem v nekaj letih izgine hrvatski kmet, ki je najtrdnjša opora narodnemu življenju, in na lepi hrvatski zemlji se naseli tujec — Mažar. Ravno v Slavoniji se tako množe tujci in izpodrivajo domače prebivalstvo, da se je bati za deželo, da jo tujci popolnoma dobé v svojo last. To naseljevanje tujcev podpira mažarska vlada, ki hoče utrditi svoj vpliv na hrvatski zemlji in uničiti ali pomazariti hrvatsko ljudstvo. In kaj storé hrvatski poslanci, da se odpomore propadanju kmetskega stanu, da se zabrani naseljevanje tujcev? Lahko rečemo, da imajo močje, ki pripadajo vladni ali mažaronski stranki, premalo smisla za ljudske potrebe, ker gledajo jedino na to, da se povsem »dobro obnašajo« nasproti banu ter ga podpirajo, dasi morda dela v propast hrvatskega naroda. — Da se vsaj nekoliko pomaga ubogemu kmetu, predložil je dr. Derenčin v imenu cele opozicije t. j. vladi nasprotne stranke važno zakonsko osnovo, po kateri bi se kmetu ne smelo nikdar prodati celo posestvo, marveč pustiti se mu mora vsaj toliko, da more živeti s svojo družino. Nekaj posestva mora ostati nedotakljivega, in sicer v gornjih krajih Hrvatske 4—5 oralov, v Slavoniji pa do 8 oralov. In tudi država ne sme prodati tega dela za zaostale davke; poleg zemljišča mora ostati kmetu še stanovanje, gospodarska poslopja in poljedelsko orodje. — Ta postava naj bi veljala i za one kmete, ki so se zadolžili, predno je stopila ta postava v veljavo. Na ta način bi tujci ne mogli popolnoma izpodrinuti domačine, število brezdomovincev bi ne naraščalo in omejilo bi se razširjanje soc. nazorov, ki se posebno sirijo v Slavoniji. Dobro je zagovarjal svoj predlog dr. Derenčin, češ, da postave skrbé za uradnike, rokodelce in podjetnike, katerim se ne sme vzeti ves dohodek, a čudno je, da se je prezrl povsem kmetski stan, ki je najštevilnejši in zdržuje vse. Siromašnemu kmetu se proda celo zadnje živinče iz hleva in najpotrebnejša hrana ter se prežene iz rodnega zemljišča. Kmet ni imel nikjer zaslombe in zato je ginila kmetija za kmetijo. Največ kmetij se je prodalo radi zaostalega davka. V Slavoniji je moral kmet kar po dvakrat ali celo trikrat za isto leto leto plačati davek, dokler ni obnemogel ter se mu ni prodala kmetija. — Bog daj, da se sprejme predlog opozicije, da glasuje zanj tudi ona stranka, ki se kaže prijateljico Mažarov v vsem svojem delovanju, da sprevidi žalosten položaj hrvatskih kmetov, katere zastopa tudi ona v deželnem zboru!

Naša organizacija.

Iz Štor pri Celju. Pred nekaj leti je hodil iz Celja k nam novo vero učiti in zemeljska nebesa obečati soc. demokrat Zadnik. Pa to ni slo dolgo časa. Prehitro so ga delavci spoznali, komu dela nebesa na zemlji, in malo da ga niso pošteno nabili. Zato so pa tem bolj debelo gledali, ko so oni mesec zvedeli, da je ta vrlák izbran za glavnega voditelja vseh južnoslovenskih mokračev. Prav srčno čestitamo štorskim mokračem, da imajo za svojega generala tega tako ljubega prijateljska! Zanimivo je, da se tudi pri nas kakor drugod tako lepo bratijo mokrači z nemčurčki. Kar je socialstovskega, se sramuje častnega svojega slovenskega rodu in pljuje brez sramu samo sebi v lice; kateri so pa krščanski, so tudi slovenski. Je pač tako: če jedno svetinjo zatajiš in izdaš, tem laže potem izdaš in zatajiš še drugo. Izdajalcu svoje vere ali svoje narodnosti ni nič svetega. Radovedni smo, kako bodo volili pri prihodnjih občinskih vo-

litvah tisti delavci-volilci, ki se še niso prav odločili za nobeno stran: ne za krščansko ne za mokraško — ali bodo volili Slovence ali nemčurje. Ravnateljstvo bo kajpada močno pritiskalo nanje za nemčurje. Tudi mokrači z vsem mehom pihajo nanje, da bi jih spihali mej »Nemce«. Kako so brezumni! Zatajili bi s tem svojo vernost in narodnost — vrh tega pa še ravnali kar naravnost v svojo škodo. Ravnatelj ima že sedaj preveč oblasti čez nje, da vzdihujejo pod nje težo; kako premogočen bi jim pač šele bil, če bi tudi na občini on in njegova stranka gospodovala. A slovenska stranka se bojuje za zboljšanje stanja nižjih slojev z vsemi močmi, pripravljena je, podpreti delavce in izkusiti se zanje zmirom in vselej, kjerkoli je postavno dovoljeno. O belem dnevi solnca ne vidi, sam sebe bije po plečih, kdor bo volil nemčurje, ki jim je delavec in njegovo zboljšanje zadnja briga. Delavec.

Iz Savinjske doline na Štajarskem.

Zalostno je bilo lani meseca februarja in marca v Savinjski dolini. Socialno demokratični agitatorji Čobal, Ropas in drugi so svigali od kraja do kraja ter prodajali svoje nove nauke. Ljudstvo je bilo popolnoma zbegano in pri volitvah volilnih mož za državni zbor so v dveh občinah zmagali socialni demokratje. A letos je drugače, ljudstvo je večinoma spoznalo resnico, k čemur je največ pripomogel izborni govor dr. Kreka na Gomilskem dne 25. julija lanskoga leta. A zaupati ne smemo preveč, mokraških hujskačev je zmerom dosti. Čobal sicer ne hodi več tu okrog, ker ima menda v Zagorju dosti opraviti, Ropas je »faliral«, a so drugi, ki so »avanzirali«. Med temi je zlasti neko človeče, ki se piše za Kosma, a ljudstvo mu pravi: levica, frajtar itd. To človeče se zadržuje na Gomilskem ter je pravi nemčursko-židovski ručekar od nog do glave. Njegovo glavno delo je to, da hodi od hiše do hiše, od gostilne do gostilne ter zapeljuje slovensko ljudstvo. Postranskih del ima pa več. Tako je en »kravjega mazača«; pravi namreč, da je pod rajnim dr. Bleiweisom študiral živinozdravništvo v Ljubljani. No, slavni Bleiweis bi se gotovo v grobu obrnil, ko bi vedel, da je to človeče kdaj njega poslušalo. Drugo postransko opravilo je v tem, da neznansko zabavlja čez duhovnike, čudovito zlobno smeši spoved, čudeže sv. pisma itd. Kdor tega človeka nikoli ni slišal, kadar vali svoje blato iz ust, si niti misliti ne more, kaka zloba tiči v njem. Pravi tudi zmerom: socialni demokrat je delavec, a sam je najbrže največi brezdelnež in pohajač v celi Savinjski dolini. Za svoje otroke skrbi tudi po mokraško, o čemur bi marsikdo iz Savinjske doline znal čudne reči povedati. V zadnjem času je prišel celo ob veljavo. Ljudje kar beže pred njim, kamor se prikaže. Tako je prav! Vrli Savinjecani, le pokazite mu vrata, kedor bo prišel k vam s svojo »bisago« socialno-demokratičnih lažij.

Socialne zadeve.

Kaj pa pri nas? Meseca decembra preteklega leta je sprejel mestni odbor v Strasburgu predlog nekega odbornika, kateri je zahteval vstanovitev komisije, ki naj bi preiskavala zdravstveno-sumljiva stanovanja. Komisija se je vstanovila, in obstoji iz 18 udov, kateri pripadajo najrazličnejšim stanovom. V Strasburgu so v novejšem času zidali mnogo hiš namenjenih delavcem in malim obrtnikom, in vendar se je mestnim očetom zdelo potrebno preiskati delavska stanovanja. Kako potrebna bi bila pač taka komisija še-le po naših večjih mestih, kjer se splošno toži o pomanjkanju stanovanj, in se za delavce nič ne zida. Ali ni dolžnost mestnih odborov v tem oziru kaj okreniti?

Tako je prav! Nadžupan mesta Manhajm na Nemškem je izdal spomenico, na mestni odbor, v kateri razpravlja vprašanje glede delavskih stanovanj. Mož stavi med drugim tudi sledeče predloge: 1.) Mesto Manhajm naj skuša preskrbeti stanovanja vsem stalnim mestnim delavcem, in naj uvažuje potrebo

delavskih stanovanj pri vseh novih stavbenih podjetjih. 2) Vsa podjetja, tudi privatna, ki se pečajo z zidanjem delavskih hiš, naj se podpirajo, kolikor mogoče. 3.) Vsaki dve leti naj se policijskim potom pregledajo vsa delavska stanovanja, če zadostujejo zdravstvenim zahtevam. 4.) Mestni urad naj izdaja statistična izvestja o stanovanjih sploh, o razmerji stanovanj do števila prebivalcev, o praznih stanovanjih i. t. d. Kogar stvar zanima, naj prebere dotično spomenico: »Die Wohnungsfrage mit besonderer Berücksichtigung der Mannheimer Verhältnisse. Denkschrift des Oberbürgermeisters Beck an den Stadtrath der Hauptstadt Mannheim.« Upajmo, da se tudi pri nas začnejo merodajni faktorji pečati s tem perečim vprašanjem!

Zadružno življenje. Dobropoljsko kmetijsko društvo je o priliki občnega zbora razdelilo med svoje ude oglas, ki je splošno pomenljiv in velja malo ne za vsako zadrugo v svojem jedru. Zato ga tu priobčujemo; glasi se: »Zadružnikom! Pred poldrugim letom je začela zadruga poslovati z majhnimi sredstvi in majhnim delokrogom. Nasprotniki so se nam posmehovali, kar pa nas ni prav nič motilo in oviralo; polagoma so se sredstva množila, delokrog večal in danes se smejemo mi onim, ki za nas niso imeli prijaznega pogleda in dobre besede. Ti naši nasprotniki si domisljajo, kako silna krivica se jim godi vsled zadruga. — Ali je to res? — Ali imajo oni posebne pravice? — Ali naj trpi stotine drugih, da se godi dobro jednemu, dvema? — Ali nismo tudi mi avstrijski davkoplachevalci, katerim jamči država vse ustavne pravice — torej tudi slobodo združevanja? — Ali nimamo tudi mi dolžnosti pomagati sebi in zanamcem? — Žal, da je prišlo pri nas tako daleč, da so nekaterniki delali, kar so hoteli, množica je pa nezavestno kimala; nekateri so gospodovali v svojo korist, množica je molčala; nekateri so zbirali denarje zase, množica je dajala itd. Ker začenja biti sedaj drugače, zato tak srd, taka jeza, ki pa nas ne sme motiti. Vsak prevrat zahteva žrtve, in te žrtve so pri nas dozdevne predpravice nekaternikov, karerih orožje je pred vsem strupen jezik. — Pa pustimo jih! Danes šteje zadruga 220 članov, ki jamčijo s svojimi deleži za 22.000 gld. V minulem letu so izročili zadružniki skladišču svojega blaga za 10.886 gld., katero se je izvečine vse izvozilo na tuje. Izvažal se zlasti fizol, zito, ježice, oglje i. t. d. Kdor je pošten, mora priznati, da so prejeli zadružniki za svoje pridelke gotovo več, kakor bi bili sicer, ker zaradi zadruga so morali tudi drugi prekupci plačevati dražje, kar je ravno naš namen. Izvozilo se je blaga nad 10 vagonov. Za izvoz je bilo ob novem letu pripravljenih tudi še 10 vagonov, kar se je deloma že izvozilo, deloma pa še čaka prilike. Uvažalo se je zlasti krmsko blago in gnojilo, ker imamo pred vsem namen pospeševati živinorejo. Mnogim je trn v peti naša pivnica. Lažejo — ker to je njih edino orožje — da pijemo ponarejena vina, da se pijančujejo itd., dasi dobro vedó, da ni res. Laž in obrekovanje je njih element, kateri jih pa gotovo ugonobi. Pivnica gotovo ni biser zadruga; potrebna pa je, zakaj kmet je tudi potreben pijače. Ako kmet kdaj pije, se ne pijančuje; pijančevanje iščite tam, kjer ga lahko najdete! Vina so pristna. Kupujemo jih le od vinarskih zadrug. Mislimo, da pametnim te besede zadostujejo. Blaga za razprodajo nismo imeli baš raznovrstnega, deloma, ker nimamo dovolj prostora, deloma ker ga uvajamo le po potrebi. V prvi vrsti hočemo povzdigniti izvoz naših pridelkov;

zato hočemo skrbeti, da bomo v večji meri izvažali tako blago kakor smo doslej in pa še nove vrste blaga. Ako bode kazalo, naročali bomo za svojo prodajalnico tudi drugo blago. Naši dosedanji vspehi so mnogim premalo očitni, ker prepovršno sodijo. Pravi vspehi bodo pa gotovo dovolj očitni v nekaj letih in takrat vsak izprevidi, da je zadruga neobhodno potrebna. Da se bode zadruga krepkeje razvijala, v to delajmo vsi zadružniki neutrudno in neustrašeno; zadruga mora biti naš ponos! Vse naj prešinja zadružna ideja, za njo se borimo, za njo živimo! Med zadružniki ne sme biti odpadnikov in izdajalcev! Bodimo možje! Ne poslušajmo onih, ki za kozarec vina ali kos pečenke iz rok naših nasprotnikov blatijo in grdijo zadrugo in zadružnike! Saj jih poznamo! Od nekdanj delajo tako: v obraz so priliznjeni, da se poštenemu človeku gabi, od zadaj pa —, Sram jih ni nič, ker ne poznajo svoje časti več, niti dostojanstva, dasi bi radi videli, da bi jim ljudstvo verjelo in jih spoštovalo. — Bodimo trdni in zvesti! One pa, ki niso še v našem krogu, vabimo, da skoraj pristopijo, da se naš krog poveča, da bode zadruga bolj trdna, saj za vplačevanje deležev so dovolj velike polajšave. Premožnejše svoje člane pa prosimo, da vložijo polne deleže, saj se jim obrestuje denar dovolj dobro. Veliko lažje bomo delovali, ako bomo imeli dovolj gmotnih sredstev. Komur pa ni kaj jasno, naj pride vprašat v zadružno pisarno, kjer se mu pové vse natanko. »Svoji k svojim!« ne samo takrat, kadar ste v sili, ali vam kaže velik dobiček, ampak tudi takrat, ko morda prinesete kak vinar dobička v zadružno blagajno, saj zadružni dobiček je tudi vaš dobiček. Sedaj se vam naši nasprotniki laskajo. Neznansko so uljudni in posrežni. Vprašajte svoj spomin: Ali je bilo prej tudi tako? Velike načrte imamo za bodočnost. Stremimo za tem, da zadružnim potom povzdignemo kmetijstvo in živinorejstvo, uvedemo splošno hišno obrt, da izvedemo do skrajnosti zadružno kupovanje in proizvodnjo, ker le po tem potu se nadejamo povspeti gmotno in duševno. Na zadružni podlagi se lahko osnuje vsako podjetje. V začetku je res treba denarnih žrtve, ki se pa pozneje bogato obrestujejo. Opominjamo vas slednjč, ne bodite omahljivci, da vas ne pretenta vsak hinavec ter vam podere potrebni pogum. Vprašajte prej svoj razum, kaj so oni, ki vas begajo? Kaj so storili za vas? Ali poznajo ti kaj drugega, kakor svoj lastni žep? Povedati vam imamo še mnogo. Danes vam kličemo še enkrat: »Bodimo možje! Bodimo trdni in zvesti! Bodimo složni! Bodimo neupogljivi in odločni!« Uverjeni smo, da smo na potih k boljši bodočnosti, da jo dosežemo, ako le hočemo. Zato složno in pogumno naprej! Z jekleno voljo in nesebično ljubeznijo odstranimo vse ovire, ki se nam stavijo! Zmaga mora biti naša! Odbor.«

Želez- nič ar.

Kdaj vendar! Preteklo poletje je provzročila povodenj na progi Dunaj-Solnograd več nezgod. Gotovo je še bravecem tudi v spominu nesreča, ki se je pripetila 31. julija blizu postaje Seekirchen na Solnograškem, in katero je deželno sodišče obravnavalo pretekli teden.

31. julija sta zapazila strojevodja in vlakvodja blizu postaje Eugendorf, da se je brzovlak močno zazibal, kar sta tudi nazna-

nila postajnemu uradniku, ki je takoj brzojavil v Solnograd in tudi žel. opravniku v Seekirchen, da je najbrž proga poškodovana. Postajni asistent Neumann v Seekirchenu je brzojavko prejel in hotel obvestiti žel. opravnika, ki je bil pa ta čas na kontrolni hoji. Pozneje je pozabil na brzojavko. Ob pol petih zjutraj je odšel osebni vlak iz Solnograda, kjer so naročili strojevodji, naj na dotičnem mestu počasi vozi. Blizu postaje Eugendorf med čuvajnico 379 in 380 je vlak skočil iz tira. Stroj in dva voza sta se prevrnila po bregu, trije so se zvrnili, strojevodja je kmalu na to umrl in pet službenikov je bilo nevarno ranjenih. Neumann je bil tožen prestopka varnosti življenja po §. 335 in 337. Čujte, kaj je izpovedal! Od 26. julija naprej do 31. julija je bil 113 ur (reci: sto in trinajst) v službi na progi Dunaj-Solnograd in počival le 31 ur. Postajni načelnik je bil na dopustu, in Neumann je opravljal sam vso službo z jednim še neizprašanim aspirantom, kateri ga seveda ni smel nadomestiti. Izjavil je, da ga je vsled prevelikega truda in napora jel zapuščati spomin in da je pozabil na brzojavko. Državni pravdnik je tožbo justavil, in deželno sodišče je Neumanna oprostilo. Pri obravnavi je bilo navzočih tudi več višjih uradnikov. — Kdaj se bodo vendar na železnicah razmere izboljšale!

Železniški služabniki akcionarji. Amerikanska železnica »Chicago-Great-Western«, je sklenila pred nedavnim časom svojim v službencem omogočiti kupovanje železniških akcij; kupna cena se zamore plačevati v mesečnih obrokih po deset dolarjev. Neka druga železnica »Illinois-Central-Railway«, katera je to vpeljala že pred štirimi leti, poroča v svojem zadnjem letnem poročilu, da je dosedaj 399 vslužbencev nakupilo 1966 akcij, za 1624 akcij se pa še plačujejo mesečni doneski. Na ta način si skušajo ameriške železnice zavarovati delavce in zmanjšati nevarnost »štrajka«.

Naši nasprotniki.

Laži. Ako bi se laži dajala darila, sme na prvo darilo z vso gotovostjo računati »Svoboda« in nje dopisnik iz Ljubljane. Zadnja številka nas krščanske socialiste slika kar na dveh straneh. O shodu iz Viča poroča, skoro gotovo dopisnik iz »svinjaka«, kamor se je bil namreč skril vodja sodrugov, kako surovo da so se vedli kršč. soc. Fante iz Glinca in Viča imenuje barabe, toži da so bili nekateri soc. demokratje tepeni i. t. d. Toda dopisnik iz Travnovega »svinjaka« modro zamolči, da so soc. demokratje na vse kriplje agitirali, da bi shod porušili. Po tovarnah se je čulo, da bode pretep, to vest so raznašali soc. demokratje, za kar imamo na razpolago priče. Kedo je pa rušil red na shodu, to pač ve vsakdo, ki je bil navzoč. Tudi nekakega policaja hoče igrati »mož resnice« v Svobodi, ker se pritožuje da vladni zastopnik ni umel slovensko. To je gola laž. Pokazali so tudi soc. dem. svojo »korajžo« s tem da so se »voditelji« poskrili v svinjak — kako primeren kraj, med njimi, kakor se nam zatrjuje, tudi znani idrijski junak ljubljanski ekskrojač. Da se pa še bolj svetijo laži, poroča Svoboda da je bilo na drugem Zvezinem predavanju navzočih 500 sodrugov. Resnica je, da jih je bilo komaj sto, ki so pa v resnici verno poslušali predavanje, ter zvedeli tudi marsikaj, česar jim njih voditelji ne znajo razlagati. Sodruga je predavanje zanimalo. To ni bilo prav Zadniku

in s pomočjo par svojih »turnarjev« je provzročil kraval. Poznamo se! Toda laž ima kratke noge, ako soc. dem. nima drugega orožja, s tem nas ne zmaga!

V Zagorju ob Savi so učenci Čobalovi pričeli delati šolske preskušnje. Da prejmejo od svojega učitelja izvrstna spričevala, pričeli so gotovo z najtežavnejšim predmetom, ki se ga učijo pod »hruško«, z anarhističnim cestnim napadom. Ravno kakor mora rokodelski učenec, ako hoče postati izvrsten pomagač in pa samostojen mojster, iti na ptuje, da se v svoji stroki bolje pouči, slično ravna jo pri nastudi »sodrugih«. Izpite delajo na krščanskih socialistikah, a žal s slabim vspehom. Kako trda je butica rudečkarja za skušnjo, to ve najbolje naš društvenik J. Pirc, kateri je bil od rudečih olikanecv že dvakrat zavrato napaden. Prvič ga je hotel prav po mokraško napasti na Miklavžev večer nek rudar, jako strasten opičar M.; ko pa je uvidel, da se mu je boriti z odločnim »ajmohtarjem«, skočilo mu je srce v blače ter jo je hitro popihal proti neki gostilni, ključoč fante na pomoč, katerih je bilo tudi tukaj njegove vrste menda zelo malo. — Še drznejši pa je napad v nedeljo zvečer, dne 13. februarja, ko se je ta vračal iz katoliškega doma; čakal ga je na česti pred gostilno Belčič-evo, seveda tudi potomec afriške gorile neki J. G., kapelnik mlečnozobe bande z nadušljivo harmoniko, krog njega trije šolski otročaji z goslimi. Menda so ga iz omenjene gostilne vrgli na hladno, (saj je nabijal po vratih), zato je hotel srd iztresti nad že omenjenim možakom, katerega je na pozdrav »dober večer« kaj junaško pograbil. Za opomin, naj se véde spodobno, ne pa slično cestnim roparjem, ni dosti maral, ampak kužku jednako spremljal našega društvenika kakih pet metrov daleč. Sedaj pa je bilo tudi temu zadosti in priložil mu jih je nekaj prav poštenih, tudi cesto je pomeril, koliko je široka, tako da je mokračé res nekoliko z rudečo leščerbo svetilo proti domu. Kaj poročajo temu kulantnemu posiopanju svojih učencev — učitelj Čobal? Da, mi že naprej vemo, da se bodo prav mojstersko izrazili, čés, omenjeni lopov ni naš ud! Zato mu tudi mi radi pritrdimo, saj smo že mnogokrat povdarjali, da udov imate bore malo, pač pa mnogo poslušalcev-učencev. Da bolj ravno-dušno govorimo, moramo reči, da poduk v lazi, kričanju, obrekovanju, cestnem lopovstvu itd., je pri »sodrugih« po ceni, udnina je pa jakn visoka. Kaj ni to resnica, gospod inšpektor Čobal?

Izdajalec. Zagorje 7. marca. »Pridige« pod našo slavno »hruško« so res nekaj interesantnega. Posebno pa se je pred kratkim hvalila v »Delavcu« in med mokraškimi delavci »pridiga« bivšega krščanskega socialista, sedaj odpadnika in izdajalca Tomca. In potem je šel glas čez devet fara in tudi do Ljubljane: Zagorski kršč. socialisti propadajo. Tomc sam na sebi pač ni vreden, da zgubljam zanj črnilo in papir. Toda ker se bodo bralci iz mojih vrstic marsikaj učili, naj pojasnim vso zadevo: Bilo je po deseti maši pred nedeljo mojega bivanja v Zagorji. Nekdo vstopi v moje stanovanje. »Ali me poznate?« vpraša me neznanec ki se je samozavestno postavil predme. Premerim ga od nog do glave, prebrskam vse predalčke svojih možgan, pa nikjer ni tičala najmanjša podobica tega človeka. »Jaz sem Tomc, eden prvih kršč. socialistikov v Zagorji. Govoril sem že po shodih in v »Glasniku« ste že veliko brali o meni;« tako je govoril odpadnik Tomc 8. avgusta 1897. Mej drugimi neslanostmi

mi je rekel tudi: »Pa po pridigi ni treba moliti treh božjih čednostij, ker mi ljubimo kratko mašo.« Ako bi se jaz ne bil premagoval, bi bila šla že takrat skozi vrata. Tudi po shodih se je vedno širokoustil in prosil za besedo; imel je tudi navado zbirati denar, n. pr. v podporo »Glasniku.« Ker pa so med njegovim »čvekanjem« poslušalci začeli zapuščati dvorano, je bilo čisto naravno, da se mu je nazadnje začela beseda odrekati. To je užalilo njegovo prevzetnost. Ko se je dne 1. avgusta na shodu v Trbovljah tudi po svoje postavljaj, tedaj ste mu rekli ravno Vi g. urednik: »Vi boste v enem letu najhujši soc. demokrat.« No leta ni bilo treba čakati. 5. dec. me zopet »počasti« bolje nadleguje s svojim obiskom. Jaz ga na kratko odslovim, čés naj gre k Čobalu. To se je rotilo, da ni res, ako trdim, da je odpadel in rekel, da se bom v prvem Glasniku prepričal, da je še »naš«, ker bom bral v njem, da je poslal toliko in toliko nabrane podpore. Ob dveh grem jaz na znani shod, na katerem smo molili po stari krščanski navadi angelsko češčenje. Ne vem ali sem bil jaz bolj iznenaden, ko v družbi Čobalovi zagledam Tomca, ali se je Tomc mojega nepričakovanega prihoda bolj ustrašil. Na podlagi teh dogodkov predlagal sem precej pri prvi odborovi seji, da se taka neznačajna duša izključi iz društva. Predlog je bil soglasno sprejet in vsi ga prav iz srca privoščimo mokračem; kajti le med nje prav dobro spada socialist Tomc »slavnega« spomina. Od nabrane podpore pa se nisem v Glasniku nič bral. (Saj nam dolguje celo naročnino za 4 »Glasnike« iz leta 1896. in 1897. Kako naj bi od njega šele podporo pričakovali? Op. uredništva.) Škerjanc.

Drobtine.

Nečloveški prizor. Pred dvema tednoma je poslal Beštelak gostilničar na Pilstanju svojega sina in 4 mlečnozobe pobaline v Krivico na Prevorje k staremu Agrežu po vole, ki jih je bil kupil. Ker so pa voli mladega Agreža, jih ta ni pustil odgnati in tako je prišlo do nesrečnega prepira. Beštelakov sin nastavi nož mlademu Agrežu na prsi, a drugi mlečno zobi pobalin pa ga udari po glavi tako, da mu jo skoraj zdrobi. Govori se, težko če bode okreval.

Nemškutarški olikanec. V Kozjem name-ravajo kupiti še eden zvon za podružno cerkveno sv. Eme. V ta namen sta hodila cerkvena ključarja po župniji nabirajoč denarje. Nekega dne se oglasita tudi pri graščinskem oskrbniku Kragori. Kar začudeno pogleda ta nemčur naša nabiratelja in pravi: 50 gld. dam za zvon, ako spravita kaplana s poti. Župljani pa pravijo, da se dajo oni 50 gld. in še več, ako Kragora pobere svoja šila in kopita, ter odmašira doli v nemški rajh.

Možat odgovor. Pred nekoliko leti umrl holandski minister Moddermau je bil sicer protestant, toda zelo veren in skozi in skozi pravičen. Največje spoštovanje je kazal napram katoliški cerkvi, tam bolj ker se je tedaj tako lepo razvijala. Nekega dne, ko je bival minister v mestu Hagu, pride k njemu mlad človek, ki je dovršil pravne študije, in prosil za vsprejem v državno službo. »Kake vere ste?« vpraša ga minister. »Pripadam sicer katoliški veri, toda na to se ni ozirati,« odvrne mladi gospodič. »Kaj!« zavpije na njim minister, »vi ne veste ceniti, kaj se pravi, biti rojen in odgojen v katoliški veri? Za vas nimam mesta, kajti kdor Bogu ne služi zvesto, tudi kralju ne more zvesto služiti.« Ali se danes ravno tako govori v višjih krogih? Žalibog da ne!

Vražji otok, na katerem se pokori za svoje izdajalske čine bivši francoski častnik žid Dreyfus, za katerega se je posebno v poslednjem času posebno vneto zagovarjal blatoustnež Zola, ta otok je vsled tega postal še bolj znamenit.

Vsa njegova površina znaša le nekaj kvadratnih metrov in tla so popolno kamenita. Leži ob obrežju francoske Gujane na severovshodu od Južne Amerike. Na tem kraju, ki je seveda dobro utrjen in ne raste na njem nobena rastlina, prebivajo samo kaznenci, govovi in slaboumneži. Zločinec ne vidi poleg čuvaja nobenega človeka, marveč le skalovje in morje. Odkar biva na otoku Dreyfus, so dotično poslopje še obdali z močno ograjo.

Prava prilika. »Kako se počutite, gospod baron?« — »Ne posebno dobro. Zaigral sem ves denar in sedaj ti iščem kake primerne službe. Morda je pri vas kako mesto izpraznjeno?« — »Kak posel pa bi opravljali?« — »Posel svetovalca.« — »Prav lepo! Tedaj svetujte mi, kako se vas morem poprej odkrižati.«

Huda bolezen. Mož pride v lekarno in zahteva zdravil za svojo ženo, ki ne more spati. Na vprašanje lekarjevo, kako se bolezen pojavlja, odgovori mož: »No, naj pridem domov še tako pozno v noč, vedno sedi žena na postelji in se prične z menoj pričakati.«

Zanesljiva določitev časa. »Povejte mi, botra, kako pozno je bilo, ko se je moj mož sinoči vrnil domov?« — »Koliko je bila ura, tega ravno ne vem, toda ko sem zjutraj vstala, se je njegova suknja še gibala na obešalu.«

Iz šole. Učenec: Naša šola je gotovo najboljša v vsej deželi. — Učitelj: Kako to misliš, zakaj? — Ker ima tako izvrstnega učitelja, kot ste vi. — Tega ti ne dovolim, da bi govoril o meni. — No, oprostite, saj nisem tako mislil.

Stavo plačal s življenjem. Neki precej več ko drugi ljudje živeža potrebujoč človek je stavil, da bo v teku 10 ur povzrl 10 klobas, skupa 1m dolge, s kruhom in zeljem ter 5 l. vina. Stavo je res dobil toda v malo urah na to je moral plačati svojo požrešnost s prezgodnjo smrtjo.

Dobro se je odrezal. Neki pisac, katerega je moral njegov prestojnik radi malomarnosti in nepaznosti že opetovano pokarati, oziroma prejel je od svojega gospodarja več nosov, norčeval se je nekoč iz majhnega nosu svojega tovariša ter ga zbudljivo vprašal, kako si bo v poznejih letih natikal očala, ker nima nosu. — Veš kaj, zanašam se na tvojo dobrotljivost, odgovori mu nagovorjeni, posodil mi boš gotovo jednega onih nosov. ki si jih prejel od svojega gospoda.

Mizarskega pomočnika

takoj sprejme v trajno delo Matevž Jan, mizarski mojster na Potokih, pošta Javornik Gorenjsko.

Učenca

vsprejme takoj Matej Oblak, čevljarški mojster v Vegovih ulicah št. 12 v Ljubljani.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu se priporočam v izdelovanju

vsakovrstne obleke

ter zagotavljam najsolidnišo postrežbo in znižane cene. Vsled mnogoletne izkušnje in z izpitom, ki sem ga napravil na Dunaju v prikronevalni šoli, mi bo mogoče postreči in ustreči vsaki želji cenjenih gg. naročnikov.

Franc Pavšner,

krojač v Ljubljani,
Vodnikov trg št. 4.

Franc Granda

pek v Udmatu št. 108

priporoča kruh od najvišje do najnižje vrste in tudi vsakovrstne slaščice po najnižji ceni.